

Veeruitstoot bij Rode Wouw *Milvus milvus* in Nederland

Mark Zekhuis, Ella Roelfs & Han Bouman

Op 13 juli 2020 werd een jonge, levende Rode Wouw opgeraapt onder het nest in de omgeving van Ommen. Op de rand van het nest zaten nog twee takkelingen. De vogel kon niet vliegen en werd naar het roofvogelasiel van Han Bouman gebracht voor verdere verzorging. Bij binnenkomst bleek de maximale vleugellengte 405 mm, het gewicht 845 gram. De vogel was op basis van de vleugellengte 48 dagen oud. Op 18 juli, vijf dagen na de vondst, begonnen er veren uit te vallen. Binnen een paar dagen was deze jonge vogel al zijn slag- en staartpennen kwijt (Foto 1). In eerste instantie dachten we aan schrikruï of stress als oorzaak van het loslaten van de hand- en staartpennen. Maar alle pennen hadden een ingekorte, vervormde spoel (Foto 2), kenmerkend voor veeruitstoot dat als *pinching-off syndrome* te boek staat (Kerstin *et al.* 2007). In augustus groeiden de eerste pennen terug. Op 17 september, toen het merendeel van de hand-, arm- en staartveren weer op normale lengte was, werd de vogel in de buurt van het nest losgelaten. De vleugel was toen 455 mm lang, het gewicht 1055 g (ringnummer 6216583). De vogel vloog zonder problemen weg. Of de vogel nu wel goede veren had aangemaakt, bleef onbekend (maar zie Foto 3).

Foto 1. Jonge Rode Wouw zonder slag- en staartpennen in de opvang, Ommen, 18 juli 2020 (Foto: Ella Roelfs). *Juvenile Red Kite without flight feathers (pinched-off), Ommen, 18 July 2020.*

Foto 2. Uitgestoten veren van jonge Rode Wouw bij Ommen, 18 juli 2020 (Foto: Ella Roelfs).
Pinched-off primaries of fledgling Red Kite, Ommen, 18 July 2020.

Foto 3. Jonge Rode Wouw met nieuw aangemaakte veren, vlak voor loslaten, 17 september 2020 (Foto: Mark Zekhuis). De scheve armpen wijst op veren met een afgeknotte spoel en dus een slechte aanhechting. *Juvenile Red Kite with regrown flight feathers, just before release, 17 September 2020. Notice askew secondary, possibly indicating feathers with a constricted calamus.*

De twee andere jongen zaten op 5 augustus nog in de buurt van het nest. Onder een plukboom, 50 meter van het nest, werden twee symmetrische handpennen verzameld met een gekke vergroeide punt aan de spoel (Foto 4). Omdat de veren op 50 m van het nest lagen konden ze onmogelijk van het uit het nest gevallen jong zijn want deze vogel lag pal onder het nest. De misvormde veren werden ook herkend als uitgestoten veren. Het is waarschijnlijk dat minstens één van de twee uitgevlogen jongen ook gebukt ging onder veeruitstoot.

Foto 4. Uitgestoten veren met afgeknotte spoel en gespleten schacht, gevonden op 50 m afstand van het nest, waarschijnlijk van een van de twee overgebleven jonge Rode Wouwen, 5 augustus 2020 (Foto: Mark Zekhuis). *Pinched-off feathers of fledgling Red Kite found some 50 m away from the nest, 5 August 2020.*

Veeruitstoot is – voor zover bekend – niet eerder bij Rode Wouw vastgesteld, wel bij Zeearend *Haliaeetus albicilla*, Wespandief *Pernis apivorus*, Buizerd *Buteo buteo* en vooral bij Havik *Accipiter gentilis* (Bijlsma & van den Burg 2006, Kerstin *et al.* 2007). Over de achterliggende oorzaak tast men nog in het duister, al kon bij eerdere analyses aan Zeearenden worden uitgesloten dat het om een infectie, ondervoeding of hormonale onbalans ging. Ook was het niet waarschijnlijk dat er een trauma of chemische/toxische verontreiniging in het spel was. Veerverlies en groeistoornissen zijn vaak het gevolg van voortijdige aanmaak van cytokeratine in de groeiende veer,

maar of daar een genetisch defect aan ten grondslag ligt is onbekend. Veeruitstoot maakt een vogel vliegonaardig. Nestjonge vogels komen uiteindelijk op de grond terecht. Bij volwassen komt het ook voor, maar alleen indien gehouden in gevangenschap. Kerstin *et al.* (2007) noemen een 10-jarige Zearend met veeruitstoot, die als jong in gevangenschap was gekomen. Een nestjonge Wespindief met sterke pinching-off, gevonden onder het nest, leefde nog vier jaar in gevangenschap, continu nieuwe veren aanmakend ter vervanging van uitgestoten pennen (meded. Rob Bijlsma). Dat het nooit onder volwassen vogels in het wild is aangetroffen, voor zover bekend, heeft alles te maken met het feit dat een vogel met veeruitstoot onmiddellijk wordt opgeruimd of sterft van honger. De overlevingskansen in de vrije natuur zijn nul.

Summary

Zekhuis M., Roelfs E. & Bouman H. 2021. Pinching-off in a nestling Red Kite *Milvus milvus* in The Netherlands. De Takkeling 29: 117-120.

On 13 July 2020, near Ommen in the eastern Netherlands, a juvenile Red Kite of about 48 days old (based on maximum wing chord) was found beneath the nest (with two still on the nest), apparently unable to fly. The bird was taken to a rehabilitation centre, where it lost all flight feathers in the next week. The lost feathers had a constricted calamus, typical of the 'pinching-off syndrome'. The feathers started the regrow in August and by 17 September the feathers were such that release was possible near its nest (but several secondaries were askew, possibly indicating a deformed calamus). Some 50 m away from the nest, some more pinched-off primaries had been found on 5 August, suggesting that one or both remaining chicks also had been afflicted with the pinching-off syndrome.

Literatuur

- Bijlsma R.G. & van den Burg A. 2006. Veeruitstoot bij nestjonge roofvogels. *De Takkeling* 7: 194-198.
- Kerstin M. *et al.* 2007. Investigations on the aetiology of pinching off syndrome in four white-tailed sea eagles (*Haliaeetus albicilla*) from Germany. *Avian Pathology* 36: 235-243.

Adres: Wildbaan 2, 8124 PE Wesepe, markzekhuis@gmail.com